

In het spoor van de Romeinen

In de schaduw van de rijzige Onze-Lieve-Vrouwebasiliek hartje Tongeren, werd de voorbije drie jaar naarstig gewerkt aan de heropstanding van het Gallo-Romeins Museum. Het doordachte ontwerp en materiaalgebruik doen het museum naadloos inbedden in de omgeving, waardoor het statige gebouw tegelijkertijd de motor vormt voor een nieuwe stedelijke dynamiek.

Architect Alfredo De Gregorio
De Gregorio & Partners, Hasselt

Het bestaande Gallo-Romeins Museum dat vijftien jaar geleden de deuren opende, was een ontwerp van architect Alfredo De Gregorio en was berekend op 60 000 à 70 000 bezoekers per jaar. Als een van de meest culturele smaakmakers van de provincie en het meest toonaangevende archeologische museum in België, begon het gebouw stilaan uit zijn voegen te barsten. In tien jaar tijd liep het bezoekersaantal immers uit tot 150 000 per jaar. Een tweede uitbreiding drong zich op.

"Zoektocht naar de ziel van Tongeren"

Geboorte door overleg

Toen het provinciebestuur in 2002 de gelegenheid kreeg om enkele aanpalende panden op te kopen, schreef het een internationale architectenwedstrijd uit. Het architectenbureau De Gregorio en Partners kwam in 2004 opnieuw als winnaar uit de bus dankzij de bijzondere filosofie die het bureau hanteert: research primeert op beeldvorming. Alfredo De Gregorio: "Telkens we aan een project beginnen gaan we op zoek naar de ziel van de stad. Zo ook in Tongeren, om zo het museum en de stad te versmelten tot één wereld van heden en verleden. "Dit vraagt veel studiewerk: "Van in het prille begin hebben we gekozen voor een overlegmodel en niet voor een op voorhand geprefabriceerd beeld. Samen met de opdrachtgever en andere bouwpartners hebben we het gebouw effectief geboren laten worden."

Tabula rasa

De Gregorio benadrukt dat het uitbreidingsproject van het museum om meer gaat dan enkel een toename in volume. "We hebben zowat alles in vraag gesteld: de routing, de relatie met de omgeving, de technische randvoorwaarden, de expressie van het architecturale, de beleevingswaarde, het budget ... We hebben niet alleen het nieuwe gebouw trachten te integreren in de omgeving maar ook in het bestaande gebouw. Ook zagen we al snel in dat het initiële programma te omvangrijk was. De

gevraagde oppervlakten zouden te veel stedelijke ruimte innemen en het bijhorende volume kon niet binnen het beschikbare budget gerealiseerd worden. Daarom hebben we na veel overleg beslist om het programma te verkleinen, zonder aan kwaliteit te moeten inboeten."

Allée Verte

Een andere beslissing met verdragende gevolgen was het verplaatsen van de Allée Verte, het steegje met een grote emotionele waarde voor de Tongenaren. "Via een nieuwe stedelijke wandeling maakt het nieuwe museum de rondgang omheen de basiliek mogelijk, iets wat vroeger niet kon. De Tongenaren hebben nog nooit de achterkant van de basiliek gezien. Voorts konden we door het steegje op te schuiven, een nieuw stedelijk pleintje creëren waar we de ingang van het museum ook konden onderbrengen. Een ander voordeel van de omleiding is dat de passage, die voorheen zwaar in helling lag, nu trapvrij is. En ook de interne circulatie is nu veel logischer."

Ontmoetingsruimte

Het nieuwe volume integreert zich, ondanks haar schaal, discreet in het stedelijk weefsel. De bezoeker ontdekt het museum volgens De Gregorio via een aloude stedelijk principe: straatjes, pleinen, korte zichtlijnen die verleiden. Het kersverse plein zorgt niet alleen voor een vloeiende beweging rond de basiliek, het leende zich er eveneens toe om er zowel de ingang als het café te lokaliseren. "Vroeger situeerde het café zich op de verdieping, maar daar kwamen vooral scholen over de vloer", vertelt Alfredo De Gregorio. "Het nieuwe café, met daarboven nog een zaaltje, is opgevat als een soort ontmoetingscentrum en kan ook na de museumuren apart functioneren. Op die manier integreren we het Gallo-Romeins Museum pas echt in de stad."

"Tongeren is geen stad van frivole details"

Eenvoudig volume

De architectuur van de nieuwbouw verwijst naar de identiteit van Tongeren. "Het is niet alleen de oudste stad van België, het is tegelijk een zeer sobere stad. Mysterieus, donker en eenvoudig. Tongeren is geen stad van frivole details. Daarom hebben we ook geopteerd voor een simpel en eenvoudig volume zonder al te veel franjes." Ook het materiaalgebruik werd op de stad aangepast. "De Tongerse identiteit vraagt om sobere, no-nonsense gebouwen. We hebben 'Ceppo' als natuursteen gebruikt, afkomstig uit groeven ten noorden van Milaan. Het refereert naar de silex in de basiliek. Deze muisgrijze Italiaanse natuursteen verstilt het gebouw, dichterbij vertelt het materiaal een kleurrijk verhaal van keien en stenen, tijd en ondergrond."

Zware materialen

Voor de rest werd er zo weinig mogelijk glas gebruikt. "Gebouwen in Tongeren vragen om een bepaalde 'zwaarte'. De museale opstelling had praktisch geen daglicht nodig, omdat alles in het teken staat van doorgedreven edutainment. Overal vind je schermen voor multimediatoepassingen." Binnen kreeg het museum een warme uitstraling door de gezandstraalde betonnen wanden, brute metalen, vloeren in natuursteen en recuperatie-teak.

Glazen verbindingsgang

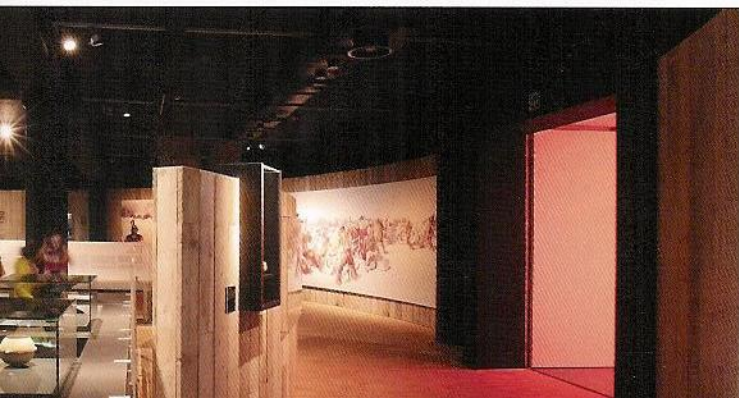
De architect heeft voorts de Allée Verte blijven suggereren in het gebouw door een glazen verbindingsgang dwars over de voormalige hellende passage te leggen, die de link legt tussen het bestaande en het nieuwe gebouw. Horizontale balken worden hierin ritmisch herhaald, om het binnenvallend licht te filteren. Rondom werden verdiepte, ronde patio's gecreëerd

die ondergrondse ruimtes vermoeden en het idee 'archeologie' in herinnering brengen. Ze zijn opgevuld met groen dat verzachtend werkt en verwijst naar de landelijke traditie van Tongeren en omstreken. Een waterpartij in de buitenaanleg zal in een latere fase doen herinneren aan het Romeinse aquaduct en moet natuur aan cultuur koppelen.

Eenvoudige circulatie

Om beter aan te sluiten op de nieuwbouw, werd het bestaande gedeelte zwaar gerenoveerd. "We hebben de structuur heel erg vereenvoudigd. Het oude museum had heel veel niveaoverschillen. Om de overgang naar het nieuwe gebouw makkelijker te maken, hebben we de centrale trappartij in het vroegere museum helemaal uitgebroken. Voorts hebben we vier kamergrote liften toegevoegd. De basisstructuur is dus gebleven, maar de circulatie werd sterk vereenvoudigd om alle niveaus te kunnen laten aansluiten. Het renovatiegedeelte is nu ook veel overzichtelijker. Door de herschikking heeft de administratie nu ook meer ruimte."

Bescheiden budget

Volgens Alfredo De Gregorio is het museum met een zeer laag budget verwezenlijkt. "Omdat de afwerking een grote impact op de kostprijs heeft, zijn we onze materialen zorgvuldig gaan selecteren. We zijn op zoek gegaan naar materialen die knap genoeg waren en die we niet moesten aankleden. Uiteindelijk is het museum gebouwd voor een erg lage prijs per vierkante meter: € 655/m², exclusief btw. Als je weet dat in andere internationale musea gemiddeld zo'n € 4000/m² wordt uitgegeven, dan zijn we zeker in ons opzet geslaagd. Veel doen met weinig, dat is de kunst."

Technische fiche:

Gallo-Romeins Museum, Tongeren

Gebouw:

Architectuur: De Gregorio & Partners, Hasselt

Engineering: Technum, Hasselt

Hoofdaannemer: THV Reynders B&I / Antwerpse Bouwwerken

Museale opstelling:

Hoofdaannemer: Reynders Interieur, Houthalen

Ontwerp: Niek Kortekaas, Antwerpen en De Gregorio & Partners, Hasselt

Team opdrachtgever:

Beleidsverantwoordelijke: Gedeputeerde Gilbert Van Baelen

Coördinatie: Jean-Pierre Dewael, Jan Martens

Museumstaf o.l.v.: Carmen Willems